

Použití jaderných zbraní a ochrana proti nim

Major Ladislav Vaněk
a major Vincent Vasilko

Otázkami plánování použití jaderných zbraní, jakož i řešením otázek ochrany proti nim, zabývají se velitelé a štáby již několik let.

Metodika práce štábu při řešení otázek použití jaderných zbraní a ochrany proti nim neodpovídá však podmínkám, které vznikají masovým zaváděním jaderno-raketových zbraní do výzbroje našich armád i armád našeho možného nepřítele.

Příčiny dosavadních nedostatků

Jak ukazují zkušenosti, nedostatky vyplývají z toho, že:

1. Pouze malé procento důstojníků štábů dosud dostatečně zvládlo zásady a způsoby použití těchto moderních prostředků a zásady ochrany proti nim na základě hlubokého poznání jejich ničivých účinků.

2. Otázkami metodiky práce štábu, jednotlivých jeho složek a důstojníků speciálně řešících otázky plánování ZHN a ochrany proti nim, náplně jejich práce, součinnosti a dokumentace, se odborný vojenský tisk dosud málo zabýval.

3. Dosavadní organizace „skupin ZHN“ na štábu operačního svazu vytvářená příležitostně z jádra 2 důstojníků operačního oddělení naprosto nevyhovuje. Každý z nich musí si upřesňovat podklady v součinnosti s 5–6 složkami a 4–5 svazky, zpracovávat plán použití, nařízení pro ochranu a nařízení k využití účinků jaderných úderů, příspěvek do bojového rozkazu, do plánu operace, podrobně vést pracovní mapu, záznamy a evidenci, navrhovat ve velmi krátké době opatření,

hlásit rozhodnutí a požadavky velitele nadřízenému štábu, zabezpečit proniknutí rozhodnutí velitele a varování vojsk.

Při této organizaci není možné zabezpečit plynulost a patřičnou úroveň práce štábu, jakož i nutný odpočinek důstojníků ZHN, bezprostředně pracujících na podkladech pro rozhodování velitele a řešících otázky součinnosti uvnitř štábu, s podřízenými a nadřízeným štábem.

4. Práce štábu v těchto otázkách není zabezpečena vhodnými pomůckami a mechanizačními přístroji, které by zajišťovaly rychlost, přesnost a shodnost potřebných údajů pro rozhodování a použití AZ a vyhodnocování radiální situace.

Proto se chceme zabývat otázkami metodiky práce štábu, především operačního oddělení při přípravě rozhodnutí velitele pro použití jaderných zbraní a ochrany proti nim, otázkami součinnosti operačního oddělení s jinými složkami, jakož i materiálním vybavením důstojníků operačního oddělení pro jejich řešení.

Metodika přípravy rozhodnutí

Hlavním prostředkem ničení nepřitele v soudobé operaci a boji jsou jaderné zbraně. Tyto zbraně mohou být operačnímu svazu přidělovány ve formě jaderných náplní raket různého dosahu, leteckých pum, popřípadě uložených náloží.

Jejich použití a využití ohromného ničivého účinku tvoří základ rozhodnutí velitele.

Předkládání návrhů veliteli operačního svazu k řešení základních otázek plánování a řízení operace přísluší operačnímu oddělení. To musí zpracovat plán operace, bojový rozkaz, ostatní plány a nařízení bojového zabezpečení a v nich sladit celkový manévry svazu, jednotlivých svazků a druhů vojsk se základními jadernými údery vyššího operačního svazu, vlastními údery a manévrem sousedů, záloh a prostředků vyššího operačního svazu na celou hloubku operace. V průběhu operace celkový přehled o situaci nepřitele, vlastních vojsk a sousedů je nejdříve získáván na operačním oddělení. Proto i další usměrňování, použití jaderných zbraní, manévry vojsk musí a může nejlépe navrhnout operační oddělení.

Podklady pro doklad náčelníku operačního oddělení k rozhodnutí velitele v otázkách použití jaderných zbraní připravují důstojníci pro zbraně hromadného ničení v součinnosti s ostatními složkami štábu, především s oddělením průzkumu, štábem dělostřelectva, štábem letecké operační skupiny a štábem chemického vojska.

Štáb operačního svazu obdrží pro plánování jaderných zbraní podklady od štábu vyššího operačního svazu v různých dokladech:

- v operační směrnici (ústně, písemně),

- ve směrnici o použití dělostřelectva a raketových vojsk (výpis),
- ve směrnici o použití letectva (nebo výpis z plánu),
- ve výpisu z plánu materiálně technického zabezpečení dělostřeleckým materiálem.

Prvním úkolem skupiny ZHN je tyto podklady prostudovat a doložit náčelníku operačního oddělení, náčelníku štábu nebo veliteli, aby si hlavní funkcionáři mohli souběžně ujasňovat otázky použití jaderných zbraní.

Z těchto podkladů se velitel a štáb (důstojníci pro ZHN) dozví:

- jaký počet, ráže, číslování atomové munice se přiděluje,
- jaké prostředky jejich dopravy na cíl, odepky a kde se přidělují,
- způsob, pořadí a místa přísunu atomové munice po dnech,
- které údery, kdy a kam budou provedeny (od které čáry do hloubky sestavy nepřitele) ve prospěch operačního svazu,
- hodnotu atomové munice, kterou se operační svaz musí zúčastnit opatření vyššího operačního svazu (účast v 1. úderu, protipříprava, zabezpečení zasazení druhého sledu apod.),
- omezení pro použití jaderných zbraní (zákaz použití pozemních úderů v určitých prostorech).

Na základě těchto podkladů musí skupina ZHN během velmi krátké doby zpracovat náčelníkovi operačního oddělení návrh na hrubé rozhodnutí velitele.

Pro práci na návrhu pro hrubé rozhodnutí si musí skupina ZHN v součinnosti s oddělením průzkumu, štábem dělostřelectva, štábem letecké operační skupiny, chemického vojska:

1. Ujasnit zámysl velitele vyššího svazu o použití jaderných zbraní:

- jaké úkoly bude plnit vyšší operační svaz,
- jaké úkoly z toho zůstanou pro prostředky operačního svazu,
- způsob použití atomových zbraní s cílem dosáhnout momentu překvapení nepřítele a zabezpečit využití úderů vojsky.

2. Zhodnotit možnosti nepřítele:

- rozmístění jeho prostředků atomového napadení, letectva a jejich možnosti,
- sestavy pozemních vojsk s důrazem na tankové uskupení a pravděpodobný charakter jeho činnosti za různých okolností.

3. Zhodnotit vlastní vojska

- možnosti vlastních jaderných zbraní vzhledem k jejich počtu, ráži, druhu, počtu nosičů, přísunu munice, její technické pohotovosti,
- podmínky k dosažení pohotovosti ve stanovenou dobu.

4. Zhodnotit ráz terénu a meteorologickou situaci

- do jaké míry omezují nebo zvětšují účinky jaderných zbraní,
- jaký vliv budou mít vlastní úderů na manévr vlastních sil a prostředků,
- na kterých čarách (v prostorech) bude nejúčinnější ničit nepřítele.

Současně s ujasňováním si podkladů pro plánování použití jaderných zbraní důstojníkem pro ZHN musí 1–2 důstojníci informační skupiny operačního oddělení v součinnosti s oddělením průzkumu zahájit práci na výpočtu poměru sil a zjistit:

- jaký celkový poměr sil je na frontě,
- jaký bude poměr sil při plnění jednotlivých úkolů,

— jaký poměr sil je třeba vytvořit jadernými zbraněmi v jednotlivých údobích.

Vycházejí z těchto závěrů doloží starší důstojník pro ZHN:

- kolik má operační svaz pro plnění hlavních úkolů prostředků a jaké jsou podmínky pro jejich úspěšné použití,
- cíl použití jaderných zbraní,
- na které uskupení nejlépe soustředit hlavní část jaderných zbraní,
- kolik úderů vyčlenit do prvního hromadného úderu,
- kolik úderů vyčlenit do bližšího úkolu,
- kolik úderů vyčlenit do dalšího úkolu,
- kolik ponechat v záloze.

Tyto závěry musí být zpracovány v úzké součinnosti s velitelem (nebo náčelníkem štábu) dělostřelectva a letecké operační skupiny, náčelníkem průzkumu ve formě tabulky poměru sil, tabulky přehledu jaderných náplní a jejich rozdělení po údobích s textem formulace cíle použití jaderných náplní během 40–60 minut.

Závěry vyplývající z poměru sil, které zpracuje informační skupina a závěry staršího důstojníka pro ZHN jsou podkladem pro návrh náčelníka operačního oddělení veliteli pro předběžné rozhodnutí o použití jaderných zbraní.

Na základě předběžného rozhodnutí velitele, ke kterému je účelné současně s náčelníky druhů vojsk a složek přizvat i staršího důstojníka pro použití ZHN operačního oddělení, přistupuje štáb k podrobnému rozpracování rozhodnutí.

Hlavním obsahem práce skupiny ZHN operačního oddělení bude v úzké součinnosti se štábem dělostřelectva, letecké operační skupiny a oddělením

průzkumu navrhnout konkrétní úkoly, které mají být jadernými zbraněmi splněny co do objektů napadení a času

- během prvního hromadného úderu,
- během plnění bližšího úkolu,
- během plnění dalšího úkolu,

s vyjádřením počtu, ráže atomových úderů, druhu nosiče, druhu úderu a požadovaného účinku v cíli, přibližného času provedení;

- kolik, kdy, jaké ráže a druhy atomových prostředků přidělit svazkům,
- kolik, jaké ráže a druhy atomových prostředků ponechat v záloze.

Dále je třeba veliteli připravit návrhy:

- kdy zahájit přesun raketových prostředků,
- bojové zabezpečení přesunu,
- dokdy zaujmout palebné postavení (vyčkávací prostory) dozorčími bateriemi, jednotlivými oddíly raketového dělostřelectva,
- kdy dosáhnout pohotovosti raketového dělostřelectva a letectva k provedení prvních úderů,
- metodiku provedení hromadných úderů s časovým rozdělením úderů dělostřelectva a letectva,
- signály k řízení úderů.

Tyto údaje zpracovává důstojník operačního oddělení skupiny ZHN do konceptu textového plánu použití jaderných zbraní jako vševojskového dokumentu.

Souběžně s tímto plánováním štáb dělostřelectva (skupina pro řízení palby raketového dělostřelectva) a operační skupina leteckého svazu plánují podrobně nosiče pro plnění jednotlivých úkolů, přemísťování raketových prostředků, jejich materiálně technické zabezpečení, zejména topografické a geodetické zabezpečení, použití leteckých nosičů, přemísťování skladů,

přísun atomové munice svazkům a prostředkům operačního svazu po dnech.

Hlavní obsahové otázky zpracované v konceptu plánu použití jaderných zbraní doloží náčelník operačního oddělení veliteli ke schválení.

Po jeho schválení zabezpečí náčelník operačního oddělení (důstojník operačního oddělení pro ZHN):

1. Vyjádření zámyslu použití jaderných zbraní v plánu operace, kde se stanoví slovně cíl použití jaderných zbraní, graficky kolik jaderných úderů (bez uvedení epicentra) se plánuje na jednotlivé cíle. V tabulce na plánu operace se uvede rozdělení jaderných zbraní podle úkolů.

2. Vyjádření cíle a úkolů použití jaderných zbraní v bojovém rozkaze.

Plán použití jaderných zbraní je účelné zpracovávat ihned ve 3—4 výtiscích:

- pro štáb dělostřelectva,
- pro štáb leteckého svazu (stačí většinou výpis),
- pro PVS,
- pro skupinu ZHN.

Podepisují: velitelé dělostřelectva, letecké operační skupiny, náčelník operačního oddělení, náčelník štábu.

Schvaluje: velitel.

Pro osobní potřebu hlavních funkcionářů (velitele, NŠ, NOO) je účelné zpracovat průpis tabulky rozdělení jaderných úderů příkládaný k plánu operace.

V dalším skupina ZHN se podílí na opatřeních organizace součinnosti a vnáší požadavky na operační zabezpečení jako je

- vedení průzkumu a doplňkového průzkumu cílů, na něž jsou plánovány jaderné údry,
- vyčlenění jednotek pěchoty k bojovému zabezpečení přesunu.

Vedle plánu použití jaderných zbraní musí skupina ZHN vést přehled o atomové munici. Nejvýhodnější je vést tento přehled ve formě nástěnné tabule, z níž je jasné:

- celkový přehled přidělené atomové munice na operaci,
- jaké údery a u kterých raketových (leteckých) jednotek jsou ihned k dispozici,
- jaké jaderné náplně, rakety (letecké pumy) a který den budou přisunuty a ke splnění kterých operačně taktických úkolů jsou předvídaný,
- které údery a kdy byly provedeny.

Mimo této přehledné tabule je nutné, aby skupina ZHN u operačního oddělení měla předem připravený přehled o použití jaderné munice, z něhož je jasné:

- číslo rakety (letecké pumy),
- druh a KT rakety (pumy),
- den, hodina použití,
- druh úderu (pozemní, vzdušný),
- epicentrum,
- napadená jednotka nepřítele (objekt),
- pravděpodobné účinky (ztráty nepřítele),
- poznámka (kdy hlášeno staršímu náčelníkovi).

Skupina pro řízení palby štábu dělostřelectva si připraví *kontrolní listky*, které se vyplňují těsně před provedením úderu na upřesněné cíle. Kontrolní listky podepisuje velitel. Skupina ZHN operačního oddělení přikládá tyto listky k souhrnnému operačnímu hlášení spolu s přehledem o stavu přidělené a spotřebované atomové munice.

Pro upřesňování plánu použití AZ musí skupina ZHN operačního oddělení připravit a vést pracovní mapu

- s hlavními údaji o rozhodnutí velitele (hranice, úkoly svazků, čáry zasazení, plánovaný shoz výsadků),
- podrobnou a vyhodnocenou situaci nepřítele,
- podrobnou situaci raketových prostředků (popřípadě leteckých nosičů).

Na této mapě skupina ZHN, v těsné součinnosti s oddělením průzkumu a skupinou pro řízení palby štábu dělostřelectva, štábem letecké operační skupiny na základě konkrétních zpráv o nepříteli upřesňuje další otázky použití jaderných zbraní co do cíle, času, prostoru (epicentra), rozvinování a přemísťování raketového dělostřelectva a letectva.

Metodika práce štábů při provádění jaderných úderů

Plán použití jaderných zbraní zpracováván v přípravném období nemůže být strnulým dokumentem. Jeho kvalita a reálnost je plně závislá na správném odhalení zámyslu činnosti nepřítele co do hloubky svazků, směru jejich činnosti i času.

Zkušenosti ukazují, že plán použití jaderných zbraní musí být upřesňován, doplňován a často i podstatně měněn na základě konkrétních zpráv o skutečné činnosti nepřítele.

Může se stát, že těsně před zahájením útoku je zjištěno, že nepřítel změnil zámysl své činnosti, nebo že oddělení průzkumu se nepodařilo jeho zámysl správně vystihnout. Jaderné zbraně i nosiče jsou však již rozděleny svazkům i jednotlivým oddílům (leteckým) raketového dělostřelectva (letectva). Přitom doba pohotovosti k prvnímu úderu nedovoluje provést žádné zvláštní změny v uskupení raketového dělostřelectva a v přemístění atomové

munice jiným syzkům a oddílům raketového dělostřelectva.

V tomto případě bude nutné vycházet z počtů a ráže připravené atomové munice. Vzhledem k dosahu raketových jednotek musí skupina ZHN znovu vyřešit tyto otázky a navrhnout veliteli:

1. usměrnit průzkum a doplňkový průzkum s oddělením průzkumu,

2. určit nové cíle pro jaderné údery — navrhne operační oddělení,

3. včasné střelecko-technické (navigační) a materiálně technické zabezpečení — navrhne štáb dělostřelectva, letectva,

4. volbu druhu, způsobu a doby provedení úderů — navrhne operační oddělení,

5. volbu mohutnosti jaderné náplně, požadovaný účinek (umřet, zničit) — navrhne operační oddělení (střelecko-technické výpočty provede štáb dělostřelectva a štáb letectva),

6. volbu nosiče (zda raketové dělostřelectvo nebo letectvo) — navrhne operační oddělení; konkrétní nosiče v rámci druhu vojsk určí příslušný štáb,

7. *proniknutí bezpečnostních opatření k vlastním vojskům jako*

- varování vojsk a oznámení času plánovaných úderů vojskům,
- výpočet a určení bezpečnostní čáry,
- signály zákazu přenosu úderů,
- označení linie fronty,
- opatření k radiačnímu průzkumu a výpočet zamoření terénu,

— schválení staršího náčelníka (v případě plánování pozemních úderů).

Zajistí operační oddělení na základě propočtů a součinnosti se štábem dělostřelectva, letectva a chemického vojska.

8. *využití výsledků atomových úderů* — navrhne a zajistí operační oddělení.

9. *vydání úkolů nosičům a jejich kontrolu* — zajistí štáb dělostřelectva a letectva.

Vlastní povel vydá velitel dělostřelectva a letectva po schválení těchto otázek velitelem operačního svazu.

10. Hlášení o provedení atomového úderu nadřízenému štábu podá skupina ZHN operačního oddělení.

Zkušenosti ukazují, že pro rychlé hlášení vlastních i nepřátelských atomových úderů je nutné organizovat speciální rádiovou síť, která umožní rychlé vyhodnocování radiační situace na všech stupních s patřičným předstihem pro přijetí takticko-operačních i záchranných opatření.

Rovněž přednostní hovory skupiny ZHN na telefonní síti a přednostní odesílání zpráv šifrovacími stroji, fototelefonem nutno zajistit pro potřeby rychlého předávání zpráv o atomové situaci.

K tomu účelu se osvědčila jednoduchá signální tabulka sestavená v součinnosti s orgány 6. oddělení. Použitím této tabulky, speciální rádiové sítě a přednostních hovorů na ostatních pojítkách je možné jednoduchou atomovou situaci hlásit do 10 minut, složitější do 20 minut s využitím všech zásad utajení.

Plánování a řízení ochrany vojsk

Ochrana vojsk proti atomovým zbraňm a jiným prostředkům hromadného ničení zahrnuje souhrn opatření, prováděných k odvrácení možného ato-

mového napadení protivníkem nebo k snížení účinků tohoto napadení na minimum.

K zabránění atomového napadení

protivníkem provádí štáb vyššího velitelství opatření k zničení prostředků hromadného ničení nepřítele ještě před jejich použitím. Provádějí se hlavně úderý letectva a řízených střel na výrobní střediska atomových zbraní, na letiště, letecké základny, odpalovací zařízení řízených střel, na palubná postavení atomového dělostřelctva apod. Ve velkém rozsahu právě k tomuto účelu se bude používat atomových zbraní.

S cílem udržet vojska v stále bojové pohotovosti, nedopustit překvapení provedením atomových úderů nepřítele na sestavu vlastních vojsk provádí štáb tato nutná opatření:

- plánuje a řídí odhalování přípravy nepřítele k použití atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení,
- varuje vojska před nebezpečím atomového napadení, před chemickým napadením, radioaktivním zamořením a před použitím bojových biologických prostředků nepřítelem,
- řídí nepřetržitě provádění radiálního, chemického a povšechného biologického průzkumu,
- provádí opatření k rozptýlení a maskování vojsk, ženijní úpravě terénu, budování úkrytů a postavení rozmístění vojsk,
- řídí hygienicko - protiepidemická opatření,
- zabezpečuje vojska ochrannými prostředky a provádí opatření k ochraně vojsk proti otravným, radioaktivním látkám a bojovým biologickým prostředkům.
- organizuje a řídí odstraňování následků po atomových úderech a jiných prostředcích hromadného ničení nepřítele.

Dalším opatřením protiatomové ochrany jsou vytvoření záloh pojiček

všech druhů, vybudování záložních velitelských stanovišť a skladů, ochrana potravin a vody a přísné dodržování zásad hygieny.

Jen důsledné plnění těchto opatření štáby na všech stupních vytváří reálný předpoklad k včasnému odvrácení možného napadení a v případě napadení budou vytvořeny předpoklady k snížení účinků atomových úderů nepřítele na minimum.

Organizace protiatomové ochrany vojsk nesmí omezovat plnění bojového úkolu.

*

Dále pojednáme o metodice a obsahu práce štábu při plánování a řízení otázek ochrany proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení.

Plánování ochrany provádí skupina ZHN operačního oddělení v úzké součinnosti s odděleními druhů vojsk i služeb, především s chemickým, ženijním, technickým oddělením a náčelníkem zdravotnické služby.

K plánování ochrany proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení má štáb tyto podklady:

- nařízení pro ochranu proti ZHN,
- pokyny velitele k plánování ochrany,
- situaci, v které svazky a útvary jsou.

V souladu s plánováním úkolu operačního svazu provádí skupina ZHN závěry o možnosti nepřítele v použití jaderných zbraní na sestavu a na základě těchto závěrů upřesňuje rozmístění záloh druhů vojsk majících vztah k ochraně vojsk a k likvidaci následků vůbec.

Skupina ZHN v součinnosti s odděleními štábu řeší tyto otázky:

S chemickým oddělením

- opatření nařízená náčelníkem chemického vojska vyššího operačního svazu,
- předpokládané prostory použití atomových zbraní nepřítelem,
- možnosti chemických jednotek, jejich rozmístění vzhledem k úkolu a jejich rychlé činnosti do ohrožených prostorů,
- radiační a povšechný biologický průzkum na směrech a v prostorech,
- zabezpečení záchranných uvolňovacích odřadů chemickými průzkumnými jednotkami,
- signály k zasazení záchranných uvolňovacích odřadů a chemických jednotek.

S ženijním oddělením

- možnosti ženijních jednotek, jejich rozmístění, zabezpečení záchranných uvolňovacích odřadů ženijními jednotkami,
- úsilí ženijního budování.

S náčelníkem zdravotnické služby

- zdravotnické prostředky, jejich rozmístění,
- odsuny raněných a zasažených osob radioaktivními látkami nad 150 r/hod.,
- rozmístění stálých zdravotnických objektů.

S technickým oddělením řeší skupina ZHN otázky odsunu poškozené bojové techniky, s oddělením průzkumu úsilí vedení vševojskového průzkumu v sestavě jednotek nepřítele.

Součinnost s uvedenými odděleními se provádí do splnění bližšího úkolu s důrazem na zahájení operace s předpokladem provedení atomové dělostřelecké a letecké přípravy nepřítelem na naší sestavu.

Na základě součinnosti uvnitř štábu po důkladném seznámení s „Plánem operace“, vydává skupina ZHN „Nařízení pro ochranu proti zbraním hromadného ničení“.

Jednotlivé výpisy z tohoto nařízení se odesílají štábům svazků a útvarů současně s rozhodnutím velitele.

Nařízení velitele pro ochranu proti atomovým zbraním může obsahovat:

- na které směry, prostory, jednotky položit hlavní úsilí ochrany,
- systém vyhlašování nebezpečí napadení,
- jaké síly a prostředky působí ve prospěch podřízených svazků a útvarů v případě atomových úderů, s uvedením jejich prostorů soustředění a signál na vyžádání,
- směry a úsilí vedení radiačního průzkumu a povšechného biologického průzkumu,
- umístění, složení záchranných uvolňovacích odřadů s určením vševojskového jádra a speciálních jednotek, signály k organizaci a zasazení záchranných uvolňovacích odřadů,
- prostory pro vyvedení vojsk v případě napadení atomovými údery, pro svazky a útvary operačního svazu, signály k vyvedení jednotek,
- povolený stupeň zasažení osob v r za hodinu při překračování zamořených úseků radioaktivními látkami,
- způsob podávání hlášení při zjištění prostředků ZHN a při napadení.

Nařízení pro ochranu proti atomovým zbraním podepisuje náčelník štábu a náčelník operačního oddělení. S obsahem tohoto nařízení je nutné seznámit náčelníky druhů vojsk a služeb.

V některých případech, zvláště ve složitých podmínkách vyvádění jednotek z posádek do prostorů rozptýlení nebo při změnách těchto prostorů, za zvýšeného nebezpečí nepřítele, bude výhodné, aby štáb vydal „Předběžné nařízení pro ochranu proti atomovým zbraním“, které může obsahovat:

— na které prostory položit zvláštní

- důraz ochrany proti atomovým zbraním,
- systém vyhlašování nebezpečí napadení,
 - v jakém rozsahu budovat jednotlivé prostory rozptýlení,
 - jaká opatření provést v součinnosti s orgány civilní ochrany,
 - jak řešit otázky zdravotnického zabezpečení a odsunu.

Organizace a provádění ochrany v průběhu operace

Pro řízení činnosti svazků a útvarů v otázkách ochrany proti atomovým zbraním je vedena ve skupině ZHN „Mapa atomové situace“, která má umožňovat předběžné vyhodnocení situace po atomových úderech a současně sloužit jako podklad k řešení otázek manévru (přesunů) druhých sledů a záloh.

Může obsahovat:

- situaci nepřítele, zejména rozmístění ZHN a jejich možné použití,
- rozhraní svazu a svazků,
- rozmístění záloh majících vztah k odstraňování následků po úderech nepřítele,
- umístění záchranných uvolňovacích odřadů,
- povětrnostní situaci,
- tabulku atomových úderů, které máme k dispozici na celou operaci,
- tabulku organizace a složení záchranných uvolňovacích odřadů.

V průběhu operace se vede „Mapa atomové situace“. Do ní se zakresluje jednotlivé atomové úderové nepřítele a vlastní. Nepřátelské úderové je nutné zakreslovat také u pravého a levého souseda, pozemní do 60 km, vzdušné do 30 km od hranic operačního svazu.

Současně s prováděnými zákresy a evidencí atomových úderů provádí skupina ZHN předběžné vyhodnocení

účinku atomových úderů. Tato činnost se provádí v úzké součinnosti s oddělením chemického vojska. Po získaných podkladech o charakteru úderů, času, místě, KT a účinku, v době do 20 až 30 minut podává skupina ZHN hlášení nadřízenému štábu. K hlášení se využívá jak vyčleněné rádiové sítě, tak i (přednostně) ostatních pojitků.

V průběhu operace, zvláště při provádění atomové dělostřelecké a letecké přípravy, je nutná úzká spolupráce skupiny ZHN nejen s chemickým oddělením, ale také s ženijním a zvláště s náčelníkem zdravotnické služby.

Skupina ZHN podle pokynů náčelníka operačního oddělení (NŠ) nebo velitele provádí praktická opatření v odstraňování následků tím, že zabezpečuje zasazení záchranných uvolňovacích odřadů ve prospěch vážně postižených svazků a útvarů atomovými úderami nepřítele. Je ve spojení s útvary prostřednictvím směrových důstojníků, od kterých zjišťuje vzniklou situaci po atomových úderech. Na základě předběžného vyhodnocení atomových úderů provádí se na skupině ZHN předběžné vyhodnocení účinků atomových úderů, stanoví se předběžné ztráty osob a bojové techniky. Dále se vyhodnocuje prostor shozu atomových úderů se závěry o zničení objektu, zničení porostů, vytvoření závalů, zá-

tarasů atd. Tyto závěry slouží štábu k tomu, aby bylo možné provést rychlá opatření k odstraňování následků a zabezpečit stanovené tempo operace. Při postupném hlášení o skutečném účinku atomových úderů od zasažených svazků a útvarů se předběžné závěry upřesňují.

Při nepřátelském použití chemických a bakteriologických látek se provádějí rychlá opatření k izolaci jednotek v zasažených prostorech a jejich odsun na zdravotnické etapy. Prostory se označují jako ohrožené.

Důležitý moment při řešení odstraňování následků je zasazování záchranných uvolňovacích odřadů. Již při plánování operace je třeba předvídat jejich organizování v místech s výhodnější komunikační sítí, možností úkrytů a přírodního maskování, nemístit dva i více ZUO po směru větru, aby při pozemním atomovém úderu nepříteli nedošlo k znemožnění využít předem plánovaných míst.

Zasazení ZUO povoluje velitel. Určená skupina pro řízení zasazení ZUO musí se před odjezdem do zasaženého prostoru důkladně seznámit s radiální situací jak v napadeném prostoru, tak i na frontě vůbec.

Podle situace se určují 1–2 ZUO.

Možné složení záchranného uvolňovacího odřadu:

- motostřelecký prapor na obrněných transportérech,
- 1–2 chemická průzkumná družstva,
- vyprošťovací rota (tank., aut.),
- četa ženijních strojů.

Podle vzniklé situace a množství

zasazených osob je nutno rozvinout samostatné zdravotnické oddíly a zabezpečit odsun zasažených radioaktivními látkami zdravotnickými autobusy ze zdravotnické zálohy.

Je výhodné určené jednotky pro ZUO nesoustřeďovat předem, nýbrž ponechat je v sestavě vojsk a stanovit jim signál k soustředění. Při předvídaní atomové, dělostřelecké a letecké přípravy vyhlásit u všech vyčleněných jednotek do ZUO bojovou pohotovost.

Při předávání hlášení o napadení vojsk je důležité zachovávat tuto posloupnost hlášení:

- charakter úderu, vzdušný, pozemní, neutronový atd.,
- čas úderu v hodinách a minutách,
- místo úderu, uvádět podle kódované mapy (i uvnitř štábu),
- KT,
- které jednotky byly zasaženy,
- ztráty.

Při hlášení nadřazenému hlásit jako první bod číslo úderu. Číslování úderu provádí skupina ZHN v pořadí shodu jak u vlastních, tak i u nepřátelských úderů, podle přidělených čísel vyšším operačním svazům.

Kromě vzájemné informovanosti uvnitř štábu a vzniklé situace po atomových úderech nepříteli musíme důkladně dbát na informaci sousedů. Přednostně informovat souseda na směru větru a to zvláště při pozemních atomových úderech větších ráží.

Při všech hlášeních a informacích předávaných po technických pojítkách musíme zachovávat naprosté utajení výsledků účinků atomových úderů nepříteli.

Organizace a složení skupiny ZHN

Rozsah práce štábu v otázkách plánování a použití jaderných zbraní i v problematice ochrany vojsk proti

nim dotýká se všech základních otázek činnosti štábu. Přesné plnění těchto úkolů je podmíněno důslednou sou-

činností všech řídicích a výkonných složek štábu s centrem na operačním oddělení, ve prospěch informovanosti hlavních funkcionářů a především velitele.

Zkušenosti ukazují, že bude třeba vyřešit složení a organizaci skupiny ZHN operačního oddělení. Dosavadní počet, dva důstojníci, nestačí zvládnout všechny potřebné otázky jak v plánování a použití jaderných zbraní, tak i v plánování a řízení ochrany vojsk proti nim.

Navrhujeme ponechat skupinu ZHN v sestavě operačního oddělení a posílit ji o dva důstojníky, jednoho pro plánování a použití a druhého pro ochranu. K plnění úkolů na PVS pověřit dalšího příslušníka operačního oddělení, kterého bude skupina ZHN stále informovat. Z oddělení (složek) štábu, která plní úkoly při plánování a použití jaderných zbraní a podílejí se na zabezpečování ochrany vojsk, určit stále orgány pro řešení těchto otázek na operačním oddělení.

Pro plánování a řízení použití jaderných zbraní na VS je třeba trvale na štábu vyčlenit:

- 2 důstojníky operačního oddělení pod řízením náčelníka oddělení,
- velitele dělostřelectva a 1 důstojníka štábu dělostřelectva (skupiny pro řízení palby),
- velitele a 1 důstojníka štábu letecké operační skupiny,
- náčelníka průzkumu.

Pro plánování a řízení otázek sou-

Zkušenosti z práce operačních oddělení ukazují, že musíme věnovat zvýšenou pozornost školení všech důstojníků štábů a to nejen operačních oddělení, ale i oddělení průzkumu, oddělení bojové přípravy, štábů dělostřelectva a týlu v otázkách plánování a použití zbraní hromadného ničení a ochrany proti nim.

Nadále musíme prohlubovat praktické otázky součinnosti všech složek, které se na řešení těchto problémů podílejí.

visících s ochranou proti ZHN, vedením a vyhodnocováním radiační situace je třeba na VS určit:

- 2 důstojníky operačního oddělení,
- 1 důstojníka chemického vojska,
- 1 důstojníka zdravotnické služby,
- 1 důstojníka ženijního vojska,
- 1 důstojníka OTV a ATO,
- 1 důstojníka organizačního oddělení.

Pro práci v poli je třeba skupinu ZHN vybavit:

- jedním štabním autobusem se 2 přístřešky,
- dispečinkem,
- telefonem pro vnitřní spojení (automatika),
- telefonem pro dálkové spojení,
- telefonem k rádiové stanici pracující ve speciální síti pro hlášení atomové situace.

Pracoviště skupiny ZHN rozmístíme mezi pracovištěm plánovací skupiny a informační skupiny operačního oddělení. Poblíž skupiny ZHN rozmístíme i pracoviště štábu dělostřelectva, chemického vojska, průzkumného oddělení.

Pro období vedení boje, zvláště pro období prvního jaderného úderu nepřítel i řízení prvních vlastních jaderných úderů, zřídíme společné pracoviště skupiny ZHN ve stanu informační skupiny. Zkušenosti ukazují, že jedině tak lze zabezpečit rychlou vzájemnou informovanost štábu, rychlé vyhodnocování radiační situace a předávání nařízených opatření vojskům i nadřízenému štábu.